

УДК 371.9+305.908.161+305.908.162+613.7
DOI <https://doi.org/10.24195/olympicus/2023-2-10>

Форостян Ольга Іванівна

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітації
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
ORCID ID: 0000-0001-6084-2160

ПРОФЕСІЙНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА» В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО СЕРЕДОВИЩА

У статті визначається пріоритетний напрям роботи Нової української школи – професійна підготовка вчителів в інклюзивному середовищі. У результаті дослідження підтверджено, що суспільно-політичні зміни в Україні суттєво змінили сутність професійної діяльності вчителів фізичного виховання, а традиційний зміст, форми й методи підготовки вчителів фізичного виховання неповною мірою відповідають вимогам сьогодення. У статті розроблена методика оцінки готовності студентів до викладання дисципліни «Фізична культура» в інклюзивних класах. Зазначена методика включала: тестові завдання для оцінки рівня теоретичної підготовки студентів, роботу зі складання анамнезу дитини, складання індивідуальної програми фізичного виховання дитини із сенсорними вадами в інклюзивному середовищі. Застосування нашої методики оцінки показало, що вона дозволяє більш диференційовано і ретельно оцінити рівень готовності студентів до подальшої роботи з фізичного виховання у інклюзивних класах. Рівень, якість і успішність підготовки студентів експериментальної групи виявились вищими, ніж у студентів контрольної.

Ключові слова: фізичне виховання, інклюзія, оцінка, діти з ООП.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної України й інтеграція в європейський простір висуває нові більш високі вимоги до професійної підготовки фахівців різних напрямів, це потребує суттєвих змін у професійній підготовці. Вивчення та узагальнення наукових джерел у галузі фізичного виховання в умовах інклюзивної освіти показало, що вітчизняними науковцями висвітлені лише поодинокі аспекти цієї проблеми. Висвітлення проблем законодавчої бази та загальних засад інклюзивної освіти в Україні (А. Колупаєва, 2010, 2012; А. Поліхроніди, 2016), окремі проблеми фізичного виховання дошкільників в умовах інклюзивного середовища (Н. Горопаха, 2014; В.М. Пасічник, В.Р. Пасічник, 2017), пошуки раціонального поєднання, оцінка переваг та недоліків спільного і роздільного фізичного виховання дітей з особливими освітніми потребами та їхніх одноліток (І. Омеляненко, 2018); питання специфіки загальних теоретико-методичних основ підготовки вчителів фізичної культури проаналізовано в дослідженнях Т. Дерєки (2017), Н. Степанченко (2017), М. Данилевич (2015); питання щодо теоретико-методичного стану підготовки фахівців фізичного виховання та спорту до роботи в умовах центрів інваспорту розглянуто О. Томащук (2017); формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичного виховання досліджують такі провідні науковці, як В. Шафранський (2011), І. Скрипка (2020), Л. Чалій (2017).

Проблема вивчення професійної готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до роботи з дітьми з особливими потребами залишається мало дослідженою у доступних вітчизняних та зарубіжних літературних джерелах.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивчення та узагальнення наукових джерел у галузі фізичного виховання в умовах інклюзивної освіти показало, що вітчизняними науковцями висвітлені лише поодинокі аспекти цієї проблеми. Проблема вивчення професійної готовності майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту до роботи з дітьми з особливими потребами залишається малодослідженою. Висвітлення проблем законодавчої бази та загальних засад інклюзивної освіти в Україні розглядалися такими дослідниками, як: І. Боднар (2015),

А. Колупасва, О. Таранченко (2012, 2015); окремі проблеми фізичного виховання дошкільників в умовах інклюзивного середовища вивчали Н. Горобаха (2014), В.М. Пасічник, В.Р. Пасічник (2017); пошуки раціонального поєднання, оцінка переваг та недоліків спільного і роздільного фізичного виховання дітей з особливими освітніми потребами та їхніх одноліток виокремлено І. Омеляненко, (2018); питання специфіки загальних теоретико-методичних основ підготовки вчителів фізичної культури проаналізовано в дослідженнях Т. Дерези (2017), Н. Степанченко (2017), М. Данилевич (2015); питання щодо теоретико-методичного стану підготовки фахівців фізичного виховання та спорту до роботи в умовах центрів інваспорту розглянуто О. Томащук (2017); формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичного виховання досліджують такі провідні науковці, як В. Шафранський (2011), І. Скрипка (2020), Л. Чалій (2017).

На думку О. Попової [9], поняття «готовність» корелює із поняттям «підготовленість». Авторка робить цілком правомірний висновок, що ключовим словом у цьому випадку є «стан мобілізації», адже симетричне визначення представлено в психологічному словнику, а саме: «положення підготовленості, в якому організм налаштований на дію чи реакцію».

У дослідженні [4] категорія «готовність» виступає родовим поняттям стосовно поняття «компетентність»; О. Шевченко [11] стверджує, що готовність, на відміну від компетентності, не зумовлюється професійно-соціальним досвідом людини; Н. Степанченко [10] вважає, що готовність до дії визначається сукупністю чинників, що характеризують різні рівні та сторони готовності: фізичну підготовленість, необхідну нейродинамічну забезпеченість дії, психологічні умови здійснення діяльності.

За М. Данилко (1998), готовність майбутніх учителів фізичної культури до професійної діяльності характеризується інтегративним станом особистості, що включає оптимальну систему знань, умінь, навичок, потреб, мотивів і здібностей, тобто все те, що становить професійні якості фахівця та його ставлення до діяльності. На думку Р. Маслюк [6], структура готовності вчителя фізичної культури складається з таких компонентів: духовний компонент професійної підготовки майбутнього вчителя фізичної культури складається з формування наукового світогляду, моральної свідомості та естетичного досвіду; психологічний компонент пов'язаний з формуванням емоційно-чуттєвої, інтелектуальної та волевої активності вчителя; рівень фізичної підготовки складається з формування загальнофізичних, психофізіологічних і спортивних якостей учителя; комунікативний компонент представлено педагогічним тактом, стилем і образом поведінки вчителя фізичної культури; інформаційний компонент складається з освоєння соціальної, наукової та естетичної інформації, необхідної вчителю; організаційний компонент складається з оволодіння учителем методами організації фізкультурно-оздоровчої роботи, занять з фізичного виховання в школі і спортивного тренування; креативний компонент – це виявлення творчого натхнення, педагогічного пошуку та участь у науково-дослідній діяльності вчителя фізичної культури.

Одним з пріоритетних напрямів роботи нової української школи (НУШ) є професійна підготовка вчителів в інклюзії з опором на досвід європейських фахівців. Як зазначає О. Головіна [3]: «Навчання з інклюзивної освіти зазвичай у Європі проводять трьома способами:

1. «Дискретні» курси або окремі програми, що вимагають від викладачів перед початком пройти один або кілька курсів, орієнтованих на спеціальну/інклюзивну освіту. Ці курси або модулі розроблені для підтримки інклюзивної практики.

2. «Інтегровані» курси розроблені завдяки співпраці між викладачами загальноосвітніх та спеціальних навчальних закладів. В «інтегрованій» моделі педагога та вчителі спеціальної освіти проходять деякі курси разом, і курсова робота має на меті доповнити одне одного.

3. «Об'єднані» курси – це спільна робота фахівців країн ЄС. Вони містять досвід кожної окремої країни і розраховані для початкового рівня викладачів, які будуть працювати з учнями з особливими освітніми потребами».

Цілком погоджуємось із доцільністю такого розподілу, і наше дослідження проводилось саме в межах роботи з підготовки початкового рівня вчителів фізичної культури на базі ЗВО,

що займаються підготовкою фахівців з фізичного виховання. З огляду на це має сенс включення у навчальний план обов'язкового компонента щодо підготовки майбутніх учителів фізичної культури до проведення уроків фізичної культури та проведення навчально-виховної роботи в інклюзивних класах.

Н. Щекотиліна [12] у своєму дослідженні дійшла висновку: «Науково обґрунтовано педагогічні умови, що забезпечують підготовку майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії: інклюзивна спрямованість змісту фахових та професійно-зорієнтованих дисциплін з фізичної культури; концентрація уваги студентів на здоров'язбережувальному сегменті індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії; залучення майбутніх учителів фізичної культури до розробки варіативних моделей індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії».

З європейського досвіду виокремили чотири основні цінності в роботі вчителів в інклюзивній освіті:

1. Цінування різноманітності учнів – різниця між учнями розглядається як ресурс та переваги для освіти.
2. Підтримка всіх учнів – викладачі мають великі очікування щодо досягнень усіх учнів.
3. Робота з іншими – співпраця та робота в команді є важливими підходами для всіх учителів.
4. Постійний персональний і професійний розвиток – викладання є навчальною діяльністю, і викладачі беруть на себе відповідальність за власне навчання протягом усього життя.

Антуола Кефалліноу (2020) відзначила необхідність переосмислення інклюзивних компетентностей у межах ширших навчальних умінь і навичок: «Це не повинна бути розробка «спеціальних» компетентностей для задоволення потреб конкретних учнів. Насправді «спеціальна» освіта і «спеціальні» методи викладання та стратегії самі собою не виявились досить відмінними від тих, які використовуються для навчання всіх учнів. Тому замість зосередження на спеціальній освіті у викладачів слід розвивати відповідні вміння з питань інклюзивної педагогіки, навчати підходів, орієнтованих на індивідуальні потреби учнів, співпраці та вирішення практичних проблем. Це вимагає кардинальних змін у ставленні вчителів та викладачів ВНЗ до різноманітності та їхнього мислення щодо навчальної програми, педагогіки та оцінювання».

Мета дослідження – розроблення ефективної системи оцінки готовності студентів до викладання дисципліни «Фізична культура» в інклюзивному середовищі.

Завданнями дослідження стали створення теоретично обґрунтованої системи оцінки готовності студентів до проведення роботи з фізичного виховання в умовах інклюзивного середовища та перевірка ефективності її застосування на практиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. У наших попередніх роботах ми висвітлювали окремі проблеми, що постають перед вчителями фізичної культури, які вже працюють в інклюзивних класах, та окреслили основні напрями такої роботи.

Ми зробили спробу вирішити проблему оцінки готовності студентів, які пройшли курс з дисципліни «Адаптивна фізична культура» на базі університету Ушинського і готуються для проходження педагогічної практики як учитель фізичної культури, у тому числі в інклюзивному середовищі.

У педагогічній експертизі виокремлюються такі компоненти: змістовий, організаційний, технологічний, оцінно-результативний. Для успішної оцінки готовності майбутнього учителя фізичного виховання щодо роботи з дітьми, які мають сенсорні порушення, необхідно розробити критерії оцінки рівня наявних теоретичних знань та практичних навичок на кожному етапі навчально-виховної роботи.

Вчителі, які працюють в інклюзивних класах, мають чітко розуміти мету і поточні завдання фізичного виховання учнів із сенсорними вадами, що насамперед зорієнтовані на задоволення власних потреб зазначених дітей їх сімей. Крім того, вчителі мають усвідомлювати завдання суспільства щодо навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами (ООП).

Після визначення мети фізичного виховання конкретної дитини з ООП учитель повинен визначити поточні завдання фізичного виховання. Тобто він має передбачати, з якими

проблемами він може стикнутися під час навчання і виховання конкретної дитини задля досягнення визначеної мети. Вміння бачити конкретну мету виховання дитини із сенсорними вадами є вкрай необхідним для складання плану дій щодо її досягнення, але дуже часто вчителі працюють, не маючи конкретної мети, а лише намагаються дати дитині фізичне навантаження, так би мовити чимось її зайняти, тобто процес фізичного виховання є некерованим та стихійним і внаслідок цього має дуже низьку ефективність. Наявність мети є важливою також і для самої дитини, адже її досягнення є потужним психологічним стимулом для подальшої роботи із самовдосконалення.

Поставлена мета фізичного вдосконалення веде до виникнення проблем, пов'язаних з її досягненням: низький рівень теоретичної підготовки, низький рівень фізичної підготовки, розробка методів та прийомів наочних засобів навчання (відповідних для конкретної дитини) тощо.

На наступному етапі вчитель повинен вибрати адекватні шляхи подолання визначених проблем, спираючись на наявні матеріальні і інтелектуальні ресурси. Все це має бути зроблене з урахуванням специфічних перешкод, пов'язаних з наявністю вад у дитини. В тому числі вчитель має володіти навичками визначення сильних та слабких сторін конкретної дитини, її вподобань, здібностей та інтересів. На цьому етапі безпосередньо будується частина індивідуальної програми розвитку дитини з фізичного виховання.

Далі настає етап практичної реалізації програми, на якому необхідною умовою є володіння вчителем навичками організації рухової діяльності дитини з ООП у спортивній залі та на спортивному майданчику з урахуванням багатьох особливостей уроку (тип уроку, кількість дітей, тема та ін.).

У процесі роботи з фізичного виховання вчителю необхідно постійно здійснювати поточний та заключний контроль, для чого він повинен знати особливості засобів і методів відповідної оцінки з урахуванням наявних психофізичних вад у дитини.

Визначення вимог щодо діяльності учителя у роботі в інклюзивному середовищі дозволяє конкретизувати як зміст навчальної програми для студентів інститутів фізичної культури та спорту за дисципліною «Адаптивна фізична культура», так і є підставою для розроблення критеріїв оцінювання компетентності вчителів фізичної культури для здійснення роботи з фізичного виховання в інклюзивному середовищі.

Оцінку рівня підготовленості для роботи в інклюзивних класах ми пропонуємо здійснювати відповідно до результатів виконання тестового завдання зі складання і поетапної реалізації частини індивідуальної програми фізичного розвитку учня з вадами психофізичного розвитку (щось на зразок комп'ютерної гри, у якій на початку студент проходить тестування з теоретичних основ роботи з фізичного виховання, де за правильну відповідь на кожне питання заробляє визначену кількість балів, яка збільшується або зменшується залежно від правильності виконаних завдань; на наступному етапі студенту пропонується виконати завдання з розроблення індивідуальної програми з фізичного виховання для дитини з психофізичними вадами, враховуючи її індивідуальні особливості, далі вибрати засоби і методи фізичного виховання і на заключному етапі провести оцінку ефективності реалізації розробленої програми) за такими рівнями, як:

– високий – студент володіє теоретичними знаннями у галузі законодавчої бази, психофізичних особливостей дітей з різними вадами психофізичного розвитку, наявних методик роботи з фізичного виховання з дитиною, яка має вади психофізичного розвитку; творчо підходить до виконання завдань, не застосовуючи підказки, володіє методиками інтерпретації отриманих результатів і робить висновки щодо напрямів подальшої роботи;

– добрий – студент володіє теоретичними знаннями на достатньому рівні, за допомогою підказок складає програму індивідуального фізичного розвитку дитини і реалізує її на практиці та здатний оцінити результати власної роботи;

– задовільний – студент володіє окремими теоретичними знаннями, за допомогою підказок здатний виконати завдання;

– незадовільний – студент не може виконати завдання.

Розділ теоретичне тестування має містити завдання за такими розділами, як:

- законодавча база інклюзивної освіти в Україні;
- особливості психофізичного розвитку дітей із сенсорними вадами;
- особливості застосування засобів фізичного виховання залежно від виду і ступеня психофізичного порушення та віку дитини;
- методика роботи з фізичного виховання для дітей з психофізичними вадами.

Оцінка першого етапу відбувається за допомогою тестування, у якому за кожну правильну відповідь студент отримує бали. Причому завдання має два рівні складності: у першому варіанті потрібно відповісти на питання самому, у другому – вибрати правильну (один чи кілька пунктів) відповідь зі списку запропонованих. Завдання оцінюються у балах. Кількість балів залежить від правильності та вибраного рівня складності. Причому рівень складності студент вибирає після ознайомлення з питанням, на яке треба дати відповідь.

На етапі проектування індивідуальної програми спочатку студенту пропонують скласти психофізичну характеристику конкретного учня. Для цього йому пропонують самому скласти анкету для опитування або вибрати запитання для такої анкети зі списку запропонованих (менший рівень складності). Тобто на цьому етапі також є два рівні складності і відповідно різна кількість набраних балів. Після складання анкети студенти обмінюються цими анкетами у випадковому порядку та відповідають на питання анкети власних колег. Результатом роботи є відповіді на анкету, відповідно до якої студент має можливість скласти і представити для оцінки експерта (викладача) психолого-педагогічну характеристику умовно учня із сенсорними вадами.

Якщо студент склав на мінімальний рівень теоретичне тестування, але не може виконати наступний етап і самостійно скласти психолого-педагогічну характеристику, він не отримує балів за цей етап роботи, але бере участь у подальшому оцінюванні, отримавши психолого-педагогічну характеристику учня від викладача та надалі виконує роботу на підставі цієї характеристики.

Наступним етапом роботи є створення програми індивідуального фізичного розвитку для дитини у процесі уроків фізичної культури. Така програма передбачає:

- тематичний зміст;
- перелік практичних індивідуальних завдань для учня за темами;
- перелік форм роботи та окремі завдання, що учень виконує разом з усім класом;
- комплекс вправ для підвищення рівня індивідуальної фізичної підготовки;
- перелік контрольних заходів.

На останньому етапі студент, який проходить тестування, складає короткий аналіз власної роботи, у якому зазначає успішність виконаної роботи, підкреслює, що у цій роботі, на його думку, він зробив найкраще та з якими труднощами стикнувся.

Позитивну оцінку на достатньому рівні студент отримує, навіть якщо здатний пройти тільки теоретичне тестування та скласти програму індивідуального розвитку на уроках фізичної культури.

Запропонована нами оцінка здібності студента до викладання уроків фізичної культури у інклюзивних класах є комплексною та дозволяє оцінити всі боки його підготовки та насамперед виявити напрям для подальшого самовдосконалення у процесі подальшої роботи вчителем та у процесі підвищення кваліфікації. Крім того, сам процес тестування закладає у студента (навіть якщо він не справився з його виконанням) знання щодо послідовності роботи вчителя з дитиною у інклюзивному класі, адже охоплює весь процес від ознайомлення з теоретичними основами роботи з фізичного виховання з дітьми, які мають ООП.

Педагогічне дослідження запропонованої методики ми проводили на базі навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту та реабілітації ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». У дослідженні брали участь здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Зазначена методика була розроблена у зв'язку із необхідністю викладання кількох модулів навчальної дисципліни «Адаптивне фізичне виховання» в умовах дистанційного навчання.

У дослідженні взяли участь 36 студентів, які були розділені на дві групи по 18 студентів. Перша складала тематичне підсумкове оцінювання у вигляді звичайної співбесіди на платформі teams. Друга – за запропонованою і описаною нами вище методикою.

Порівняльні результати дослідження представлені у таблиці.

Таблиця

Оцінка готовності студентів контрольної і експериментальної груп до роботи з фізичного виховання в інклюзивному середовищі (%)

Група студентів	Високий	Добрий	Задовільний	Незадовільний	Успішність	Якість
Контрольна	15,9	32,2	41,0	10,9	82,2	43,3
Експериментальна	16,7	41,7	33,3	8,3	91,7	58,3

Як ми бачимо із таблиці, успішність та якість оцінки навичок студентів експериментальної групи щодо викладання фізичної культури в умовах інклюзії виявились вищими, ніж у студентів контрольної.

Хочемо окремо підкреслити, що безперечною перевагою запропонованої нами методики оцінки є всебічний аналіз знань і практичних навичок у складанні індивідуальної програми фізичного виховання, що продемонстрували студенти другої групи. Перевагою нашої методики є також більш диференційована та точна оцінка підготовки студента. Разом із тим запропонований нами варіант оцінки підготовки студентів побудований так, що під час виконання контрольних завдань відбувається навчання, адже студент отримує практичні навички зі складання індивідуальної програми розвитку для дитини із сенсорними вадами. Більше того, проведення самоаналізу наприкінці самостійної роботи дає можливість студенту зробити висновок щодо недоліків власної підготовки. Натомість, звичайне опитування не дає можливості всебічно оцінити рівень теоретичної підготовки студента і практично не дає можливості з'ясувати наявність у нього практичних навичок складання програми індивідуального розвитку.

Висновки. У процесі нашого дослідження ми розробили систему оцінки готовності студентів до викладання дисципліни «Фізична культура» в інклюзивних класах та перевірили на практиці її ефективність.

Практичне застосування нашої методики оцінки показало, що вона дозволяє більш диференційовано і ретельно оцінити рівень готовності студентів до подальшої роботи з фізичного виховання у інклюзивному середовищі. У самому процесі тестування студенти експериментальної групи отримували практичні навички зі складання індивідуальної програми фізичного розвитку дитини з ООП. Застосування зазначеної методики також дозволяє суттєво зекономити час викладача, адже на перевірку роботи витрачається значно менше часу, ніж на усне опитування студента. Якість і успішність студентів експериментальної групи виявились вищими відповідно на 9,5 % та 15 % , ніж у студентів контрольної. В умовах дистанційного навчання розроблена нами методика оцінки компетентності у викладанні фізичної культури в умовах інклюзивного навчання дітей із ООП є безперечно більш ефективною та зручною як для викладача, так і для студентів.

Перспективи подальших досліджень. Подальші дослідження, на наш погляд, мають бути спрямовані на розроблення методичних рекомендацій щодо взаємодії вчителя фізичної культури та помічника вчителя (наявність якого передбачена чинними законодавчими актами) на уроці фізичної культури у інклюзивному середовищі у плані допомоги дитині під час реалізації завдань індивідуальної програми розвитку з фізичного виховання.

Література:

1. Боднар І.Р. Специфічні принципи інтегративного фізичного виховання школярів. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : збірник наукових праць. 2015. № 1 (29). С. 5–9.
2. Борисенко Л.Л. Підвищення ефективності процесу фізичного виховання в умовах інклюзивної освіти. *Надання освіти з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього*

простору : збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції. Лисичанськ : ВП ЛПК ЛНУ: ТОВ «КИТ – Л», 2015. С. 23–26.

3. Головіна О. Професійна підтримка вчителів в інклюзії: європейський досвід. *Сайт НУШ*. 10.01.2020 р. URL: <https://nus.org.ua/articles/profesijna-pidtrymka-vchyteliv-v-inklyuziyi-yevropejskyj-dosvid/>.

4. Горобаха Н.М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проблеми наступності та перспективності. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти*. 2014. Вип. 10. С. 11–15.

5. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навчально-методичний посібник. Київ. 2015. АТОПОЛ, 136 с.

6. Маслюк Р. Особливості багаторівневої професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури в контексті навчального комплексу «педагогічний коледж–педагогічний університет». *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*. 2019. Вип. 2. С. 69–77.

7. Омеляненко І.О. Дидактичне забезпечення фізичного виховання школярів у гетерогенних групах в умовах інклюзивної освіти. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. 2018. № 1. С. 91–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2018_1_22.

8. Пасічник В.М., Пасічник В.Р. Проблеми реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей дошкільного віку. Матеріали XVII Міжнародної науково-практичної конференції «Фізична культура, спорт та здоров'я» (Харків, 7–8 грудня 2017 року). 2017. С. 80–83.

9. Попова О.В. Теоретико-методичні засади професійно-мовленнєвої підготовки майбутніх перекладачів китайської мови в умовах університетської освіти : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». 2017. Одеса, 44 с.

10. Степанченко Н.І. Система професійної підготовки майбутніх учителів фізичного виховання у вищих навчальних закладах : дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. Вінниця, держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2017. 629 с.

11. Шевченко В. Підготовка майбутніх педагогів до роботи в умовах інклюзивної освіти. *Humanitarium*. 2018. Том 42. Вип. 2. С. 162–170.

12. Щекотиліна Н.Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Південноукраїнський національний пед ун-т ім. К.Д. Ушинського. Одеса, 2019. 246 с.

References:

1. Bodnar I.R. (2015) Specific principles of integrative physical education of schoolchildren. *Physical education, sports and health culture in modern society: a collection of scientific papers*. № 1 (29). P. 5–9.

2. Borysenko L.L. (2015) Increasing the effectiveness of the process of physical education in the conditions of inclusive education. *Providing education with special needs in the conditions of an inclusive educational space* : Proceedings of the regional scientific and practical conference. Lysychansk : VP LPK LNU: LLC “KIT – L”, 2015. P. 23–26.

3. Golovina O. Professional support of teachers in inclusion: European experience. *NUS website*. 10.01.2020. Retrieved from: <https://nus.org.ua/articles/profesijna-pidtrymka-vchyteliv-v-inklyuziyi-yevropejskyj-dosvid/>.

4. Goropakha N.M. (2014) Physical education of preschoolers and junior high school students in the context of inclusive education: problems of continuity and perspective. Updating the content, forms and methods of education and upbringing in educational institutions. Issue 10. P. 11–15.

5. Kolupaeva A.A., Taranchenko O.M. (2015) Pedagogical technologies of inclusive education : teaching method. manual Kyiv. АТОПОЛ, 136 p.

6. Maslyuk R. (2019) Peculiarities of multi-level professional training of future physical education teachers in the context of the educational complex “pedagogical college–pedagogical university”. *Collection of scientific works of the Uman State Pedagogical University*. Issue 2. P. 69–77.

7. Omelyanenko I.O. (2018) Didactic provision of physical education of schoolchildren in heterogeneous groups in conditions of inclusive education. *Collection of scientific papers of the*

Khmelnitskyi Institute of Social Technologies of the University "Ukraine". № 1. P. 91–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpkhist_2018_1_22.

8. Pasichnyk V.M., Pasichnyk V.R. (2017) Problems of implementation of inclusive physical education of preschool children: materials of the XVII International Scientific and Practical Conference “*Physical Culture, Sport and Health*” (Kharkiv, December 7–8, 2017). P. 80–83.

9. Popova O.V. (2017) Theoretical and methodological principles of professional speech training of future translators of the Chinese language in the conditions of university education : author’s abstract. thesis ... Dr. Ped. Sciences : 13.00.04 “Theory and methodology of professional education”. Odesa, 44 p.

10. Stepanchenko N.I. (2017) The system of professional training of future teachers of physical education in higher educational institutions : dissertation. ... Dr. Ped. Sciences : 13.00.04. Vinnytsia. state ped. University named after M. Kotsyubynskyi. Vinnytsia. 629 p.

11. Shevchenko V. (2018) Preparation of future teachers to work in the conditions of inclusive education. *Humanitarian*. Volume 42. Issue 2. P. 162–170.

12. Shchekotylyna N.F. (2019) Pedagogical conditions for training future teachers of physical education for individual work with students in conditions of inclusion : diss. ... candidate Ped. Sciences : 13.00.04. South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushinsky. Odesa. 246 p.

Forostian Olha

STUDENTS’ PROFESSIONAL READINESS TO TEACH THE DISCIPLINE “PHYSICAL CULTURE” AMIDST INCLUSIVE ENVIRONMENT

The article defines the priority direction of work of the New Ukrainian school – professional training of teachers in an inclusive environment. As a result of the study, it was confirmed that social and political changes in Ukraine significantly changed the essence of the professional activity of physical education teachers, and the traditional content, forms and methods of training physical education teachers do not fully meet the requirements of today. The article develops a methodology for assessing the readiness of students to teach the discipline “Physical culture” in inclusive classes. The specified methodology included: test tasks for assessing the level of theoretical training of students, work on compiling a child’s history, drawing up an individual program of physical education of a child with sensory disabilities in an inclusive environment. The application of our evaluation method showed that it allows for a more differentiated and thorough assessment of the level of readiness of students for further work on physical education in inclusive classes. The level of quality and success of the training of the students of the experimental group turned out to be higher than that of the students of the control group.

Key words: physical education, inclusion, assessment, children with special needs.